

Štoreški ŽELEZAR

LETO XXV

1986

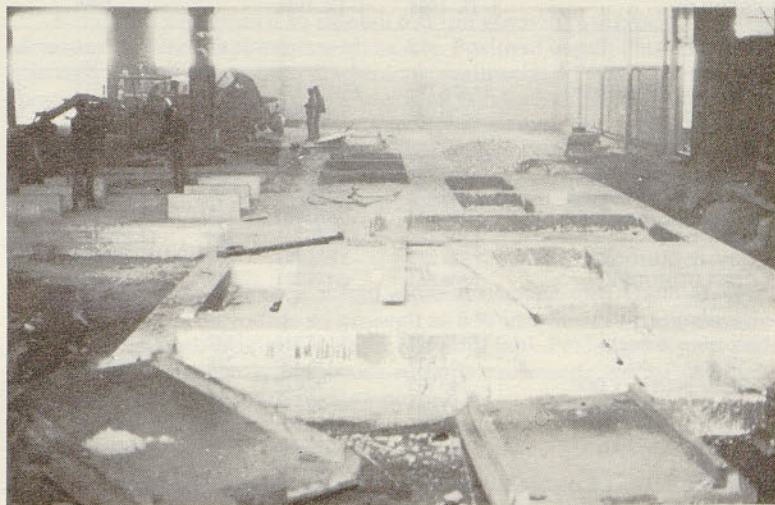
NOVEMBER

ŠT. 10

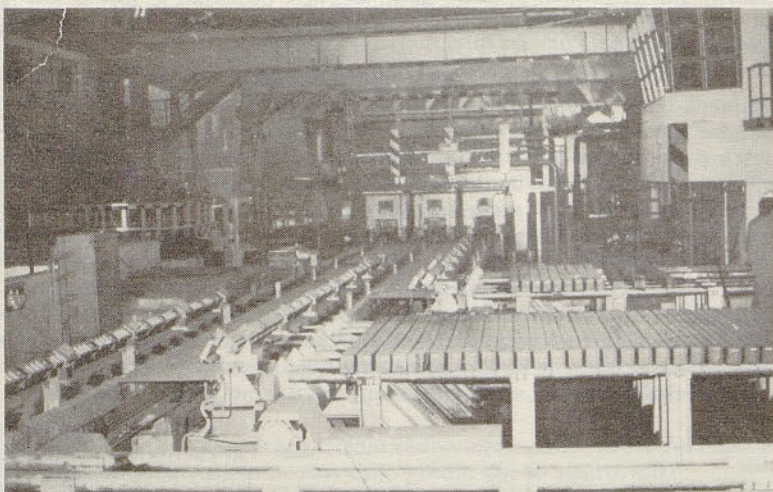
GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

Sadovi investicij v Jeklarni in Livarni II – Modernizacije proizvodnje od katerih mного pričakujemo

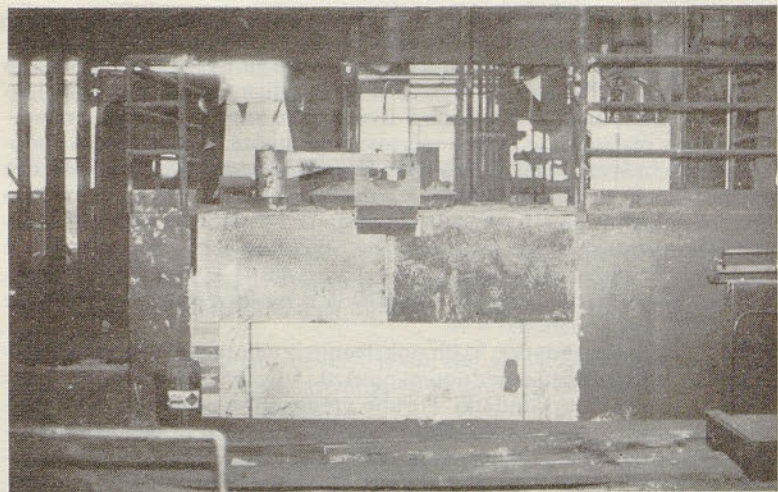
Sprejete odločitve za modernizacijo proizvodnje se uresničujejo. V Jeklarni nova conti naprava že daje prve sarže. Od nje pričakujemo predvsem kvalitetni in količinski skok proizvodnje jekla. V tozd Livarna II prav tako moderniziramo proizvodnjo, saj si bomo le na ta način omogočili obstanek na tržišču specialne in modularne litine.

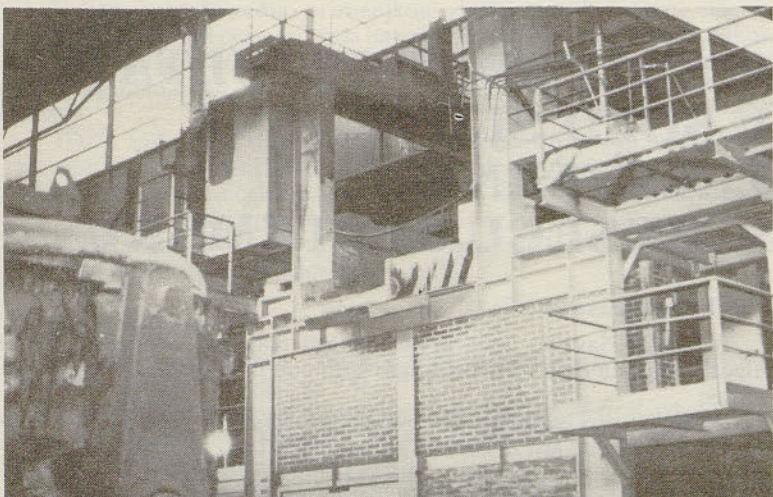
Temelji za avtomatsko formarsko linijo v Livarni II

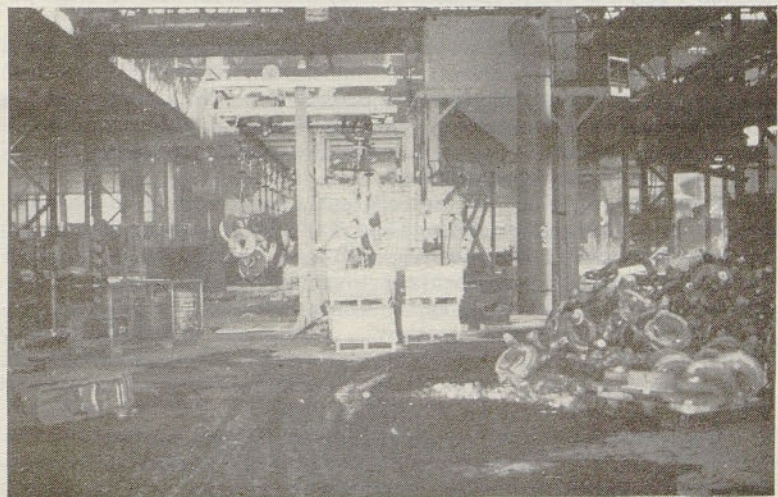
Nova trižilna conti naprava, ki je že dala prve sarže in bo omogočila kvaliteten in količinski skok proizvodnje v Jeklarni

Nova talilna peč v izgradnji v Livarni II – plod domače pameti

Veličasten pogled od zadaj na novo conti napravo, ki bo kmalu pričela redno obratovati

Nov čistilni stroj, ki močno olajšuje naporno čiščenje ulitkov

REZULTATI POSLOVANJA JANUAR – SEPTEMBER 1986

Ob obravnavi rezultatov, ki smo jih dosegli v obdobju devetih mesecev t. l. je potrebno upoštevati, da je prisotna okrog 100 % inflacijska rast, da je vprašljiva realnost tečaja dinarja, da so sedanje obrestne mere nerealne... Industrijska proizvodnja upada, prav tako upada produktivnost, izvoz, narašča pa trgovinski primanjkljaj.

V Železarni Štore smo v obdobju januar – september t. l. dosegli 99,7 % od načrtovane skupne proizvodnje, za enako obdobje, kar predstavlja 283.003 ton. Produktivnost izražena v tonah na uro, znaša 0.05832 t/h in je za 1 % večja od načrtovane. Povprečno je bilo zaposlenih 3.577 delavcev, kar je za 0,3 % manj, kot smo za to obdobje načrtovali.

FINANČNI REZULTAT POSLOVANJA

v 000 din

BESEDILO	Doseženo I-IX. 1985	Doseženo I-IX. 1986	Indeks 3:2	9/12 GN 1986	Indeks 1986
1	2	3	3:2	4	3:4
1. CELOTNI PRIHODEK od tega IZVOZ	32.476.779 3.450.253	66.456.529 5.964.882	205 173	71.910.913 7.418.728	92 80
2. PORABLJENA SREDSTVA od tega: amort. skupna min. amort. s tehnološ. posp. amort. brez tehn.	28.342.660 1.595.732 1.259.978 335.753	56.220.374 3.251.828 2.631.761 620.067	198 204 209 185	60.315.529 2.545.486 2.545.486 -	93 128 103 -
3. DOHODEK	4.134.119	10.236.155	248	11.595.384	88
4. OBV. IZ DOHODKA	1.527.252	3.756.884	246	3.274.090	115
5. ČISTI DOHODEK ZAČASNA RAZPOREDITEV:	2.606.867	6.479.271	249	8.321.294	78
- za osebne dohodke	2.137.392	5.163.738	242	4.449.116	116
- SSP: stanov. del	62.625	136.330	218	269.392	51
- SSP: za potrebe v DO	40.995	92.818	226	166.827	56
- SSP: SIS nemat. proizv	31.643	29.371	92	43.086	68
- REZERVNI SKLAD	101.101	275.606	273	391.535	70
- POSLOVNI SKLAD	420.115	1.032.346	246	3.080.150	33
6. IZGUBA	187.204	250.938	134	78.812	318

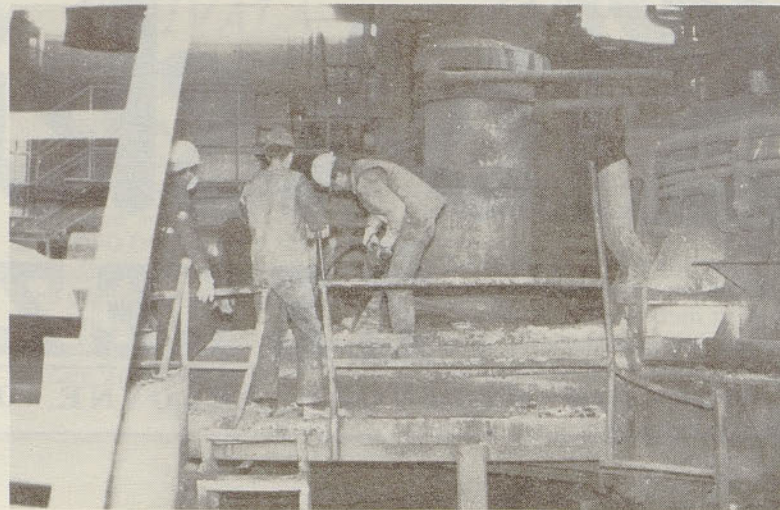
Celotni prihodek je ugotovljen na podlagi predpisov o plačani realizaciji, pri čemer pa je vpliv neplačane oz. nezavarovane realizacije zanemarljiv, saj znaša le 13.795 tisoč dinarjev in še to v pozitivnem smislu. Pri prodaji na domačem trgu smo dosegli načrtovane cene 90 % in pri izvozu 92,7 %. V devetih mesecih t. l. smo izvozili za 14.547 tisoč \$, od tega 74 % na konvertibilno področje, 26 % pa na klirinško področje. Za leto 1986 smo načrtovali 19.800 tisoč \$ izvoza, tako smo v obdobju januar – september realizirali le 73,5 % načrtovanega izvoza. V navedenem obdobju smo uvozili za 10.601 tisoč \$ ali samo 57,6 % od načrtovanega letnega uvoza, tako da znaša stopnja pokritja uvoza z izvozom 1,37. Kupcem smo priznali reklamacije iz naslova kvalitete za 75.543 tisoč dinarjev ter iz naslova kvantitete za 10.039 tisoč dinarjev. Struktura celotnega prihodka je naslednja: eksterna realizacija na domačem trgu 43 %, izvoz 9 %, prodaja proizvodov in storitev med TOZD v DO in iz naslova svobodne menjave dela 44 %, drugi prihodki 4 %.

Porabljena sredstva, ki jih pokrivalo iz celotnega prihodka v večjem delu predstavljajo ovrednoteni potroški surovin, repromateriala, kovinski ter nekovinski dodatki. Porabo vrednotimo praktično po dejanskih nabavnih cenah, ker razlike med obračunskimi in dejanskimi nabavnimi cenami poračunavamo praviloma z rezultati. Efekte revalorizacije zalog surovin in materiala, drobnega inventarja ter zalog iz proizvodnje vnašamo v poslovni sklad posameznih TOZD. Efekt iz naslova revalorizacije v obdobju januar – september 1986 znaša 3.160.070 tisoč dinarjev, kar v celoti in še s presežkom 199.023 tisoč din zadošča za kritje povečanih nalog v tem obdobju.

Od skupno obračunane amortizacije osnovnih sredstev v višini 3.251.828 tisoč dinarjev znaša t. i. tehnološka amortizacija 530.201 tisoč dinarjev ter pospešena amortizacija 620.067 tisoč din. Ocenjujemo, da smo amortizacijo, ki bremeni celotni prihodek ter je tako v celoti neobdavčena, obračunavali v primerni višini in to glede na potrebe v DO, kakor tudi stopnjo inflacije v tekočem letu.

Dohodek smo v devetih mesecih letošnjega leta povečali v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta za 148 % kar pomeni, da je realno povečan za približno 48 %, vendar kljub temu zaostaja za načrtovanim kar za 12 %. Delno je nedoseženi načrtovani dohodek posledica obračunane pospešene amortizacije, katere nismo načrtovali, delno pa nedoseženih prodajnih cen, večjih stroškov... Obveznosti iz dohodka so se v obravnavanem obdobju t. l. povečale v primerjavi z enakim obdobjem l. 1985 za 146 %, tako da je njihova rast za 2 odstotni točki manjša od rasti dohodka, od načrtovanih pa so večje za 15 %.

Čisti dohodek je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta večji za 149 %, za 22 % pa zaostaja za načrtovanim. Ob periodičnih obračunih doseženi čisti dohodek sicer razporejamo za osebne dohodke in sklade, vendar je ta razporeditev začasna, dokončna pa šele ob obravnavi zaključnega računa za celotno koledarsko leto. Za že izplačane bruto oseb-

ne dohodke smo razporedili 80 % čistega dohodka, kar je za 2 odstotni točki manj kot v devetih mesecih l. 1985, ter za 27 odstotnih točk več, kot smo načrtovali. Masa izplačanih bruto osebnih dohodkov se je v letošnjem letu v primerjavi z devetmesečnim obdobjem lanskega leta povečala za 142 %, kar je za 6 odstotnih točk manj od rasti dohodka v tem obdobju in je torej v skladu z resolucijskimi usmeritvami.

Za sklad skupne porabe smo ob devet mesečnem obračunu razporedili skupno 258.519 tisoč din, kar je glede na predvideno porabo v letu 1987 premalo in bo potrebno ob dokončni razporeditvi čistega dohodka po zaključnem računu nameniti za navedeni sklad vsekakor več. Del čistega dohodka, obvezno razporejen za rezervni sklad, znaša 275.606 tisoč dinarjev in ostanek čistega dohodka za poslovni sklad 1.032.346 tisoč din. Z izgubo je zaključila poslovanje TOZD Livarna strojne litine in to v višini 250.938 tisoč din. Ob obravnavi periodičnega obračuna bo ta temeljna organizacija morala ugotoviti, ali se izvajajo ukrepi iz sanacijskega programa, če le-ti ne zadostujejo, je treba ukreniti vse potrebno za dopolnitev sanacijskega programa.

Skupna akumulacija (poslovni sklad, rezervni sklad, pospešena amortizacija brez tehnološke, minus izguba) znaša 1.677.081 tisoč din, kar je za 150 % več kot v enakem obdobju 1985 leta, vendar le 40 % od načrtovane akumulacije. Delež akumulacije v dohodku je 16,4 %, kar je za 1 % več kot v enakem obdobju preteklega leta, vendar 44 % manj kot smo načrtovali.

Ugotavljamo, da so finančni rezultati, doseženi v devetih mesecih letošnjega leta z upoštevanjem danih pogojev gospodarjenja zadovoljivi, vendar precej zaostajajo za načrtovanimi. Delno so slabši finančni rezultati v primerjavi z načrtovanimi tudi posledica pogojev gospodarjenja, saj so žal znane ugotovitve, da se slabo uresničujejo ukrepi iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in da so se notranje gospodarske razmere še poslabšale. Sigurno pa k izboljšanju finančnih rezultatov do konca letošnjega leta lahko pripomoremo poleg povečanja cen jekla (od 1. 10. dalje) in predvidenega povečanja cen livarskih izdelkov (od 1. 11. dalje) tudi vsi delavci Železarne Štore. Dobri finančni rezultati nam lahko omogočijo tudi večje osebne dohodke in večje sklade, ki pa so nam potrebni za realizacijo že sprejetih ciljev, tako v gospodarskem načrtu za tekoče leto, kot tudi v srednjeročnem načrtu za obdobje 1986–1990.

Vodja DS za finančne
in računovodske posle
Košec Franja, dipl. oec.

PROIZVODNI REZULTATI V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V MESECU SEPTEMBRU

1. Železarna Jesenice

V TOZD Plavž so letos prvič presegle planske obveznosti, TOZD Hladna valjarna Bela pa je po dolgih letih pod planirano količino proizvodnje.

Navadno proizvodnja v prvem popočetniškem mesecu poraste, vendar letos, podobno kot že lani, na žalost ni bilo tako. Kljub temu, da pregled doseganja sorazmernega plana kaže dober rezultat, nam gospodarski načrt, (ki ni sorazmeren), nalaga večje obveznosti in upošteva bistve-

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje z 2. strani)

ne spremembe v tekočem mesecu. V tem mesecu so bili končani ali pa prestavljeni redna letna vzdrževalna dela v treh večjih TOZD (Valjarna Bluming-štekel, Valjarna debele pločevine in Valjarna žice in profilov).

Septembrsko nižjo skupno proizvodnjo pripisujejo predvsem nizki proizvodnji hladno valjanih trakov. Tudi izvoz ne dosega planiranih ciljev, zato je odbor za gospodarstvo, na pobudo komercialnega sektorja, z željo povečanja izvoza v zadnjih treh mesecih letošnjega leta, sprejel sklep o dodatni stimulaciji za vse zaposlene v železarni v primeru presežanja zastavljenih ciljev.

Levji delež pri doseganju planiranih obveznosti ima tudi veliko število zastojev in pomanjkanje delavcev v vseh TOZD.

V septembru je bila preskrba z vložkom zadovoljiva, izjema je bila kasnitev dobave v Hladni valjarni.

V TOZD Jeklarna so skupno mesečni načrt presegle, vendar na račun martinarne, ki ga presega za 8,2 %, elektrojeklarna pa za enak odstotek za planom zaostaja. Razmeroma dobro so izpolnili kvalitetni program, še vedno pa je zelo nizek izplen.

Planirano količino je močno presegel tudi kontiliv z odlitimi 4.675 tonami gredic.

TOZD Valjarno Bluming-štekel je v septembru obratoval zelo različno. V prvi polovici meseca je bilo obratovanje zelo slabo, tako, da je moral odbor za gospodarstvo železarne na izredni seji sprejeti sklep o izrednih okoliščinah te TOZD. Položaj se je močno izboljšal v drugi polovici meseca in je TOZD skupno planirano mesečno proizvodnjo dosegel 99 %. Problem še vedno predstavlja brušenje blumov in slabov, ki otežuje pripravo programov nadaljnega valjanja. Vzrok je v čestih zastojih in pomanjkanju delavcev.

Ta problem spremlja na splošno skoraj vse proizvodne TOZD in zato bosta nov TOZD – storitve in kadrovske sektor morala tema dvema problemoma posvetiti več pozornosti.

TOZD Valjarno debele pločevine že dolgo pesti problem utesnitosti kot posledica novogradnje (kalilna peč), ki bi morala biti zaključena že v mesecu juliju. Primanjkuje tudi naročil navadnih kvalitet in debelin, ki ne potrebujejo termične obdelave.

Slaba proizvodnja TOZD Hladna valjarna Bela je pokvarila septembrski uspeh cele železarne. Plan skupne proizvodnje so dosegli le 74 %. Vzroki za ta neuspeh mesec so poleg subjektivnih tudi v kroničnem pomanjkanju delavcev v adjustaži, pomanjkanju dinamo trakov v začetku meseca (izpad avgusta v Jeklarni), prepoznom prejemu toplovaljanih trakov iz ČSSR ter povečanih zastojih in predelavi SISL linije.

Tudi v ostalih TOZD planiranih mesečnih količin niso v celoti dosegli, še enkrat naj poudarimo veliko pomanjkanje delavcev, ki je železarni postal eden izmed največjih problemov.

2. Železarna Ravne

V TOZD Jeklarna je neizpolnjevanju mesečnega plana proizvodnje surovega jekla kriva okvara na 10 tonski elektro peči. Tudi izplen, ki je bil slabši kot doslej (pada poprečje tež na velikih pečeh) in ga pripisujejo slabi tehnološki disciplini na vlivališču, vpliva na nedoseganje. Poraba elektrod in električne energije je nad poprečjem, previsok je tudi izmeček. Oskrba s surovinami in ostalim materialom je bila zadovoljiva.

V Jeklovilarni zahteven asortiment, premajhne količine tekočega jekla in prepočasna izgradnja livarne težke litine vplivajo na zaostajanje proizvodnje za planom. Z nizimi prodajnimi cenami ne pokrivamo niti materialnih stroškov.

V Valjarni so ves mesec trajala redna letna vzdrževalna dela, kar je vplivalo na precej nižjo proizvodnjo gredic kot so načrtovali.

Tudi v Kovačnici so skoraj ves mesec opravljali redna letna vzdrževalna dela. Izpad proizvodnje so omilili s troizmenskimi delom na kovaškem stroju. Izmeček je ta mesec občutno nižji.

V Jeklovleku še vedno primanjkuje vložka in tudi delovne sile.

V SID so zaradi pomanjkanja naročil za obdelovalne ulitke in odkovke proizvodni plan dosegli le 88,7 %. Proizvodnja valjev in delov za vozila, kjer je dovolj naročil, je potekala zelo dobro, visoke so bile tudi interne dobave.

TOZD Industrijski noži zaradi zahtevnega, drobnega asortimenta proizvodnega plana ne dosega, a finančni rezultati so ugodni. V prihodnjih mesecih bodo začeli z izdelavo nožev za SZ, s tem pa se bo povečal tudi količinski obseg proizvodnje.

V TOZD Bratstvo se je ta mesec proizvodnja le nekoliko popravila in za mesečnim načrtom zaostaja za 12 %.

3. Železarna Štore

Skupna proizvodnja je v mesecu septembru znašala 34.056 ton in je od planirane količine višja za 8 %.

Elektroplavž posebnih težav v proizvodnji ni imel, tudi oskrba s surovinami je bila dobra. Od 4.356 ton proizvedenega grodlja so 2.832 ton prodali zunanjim kupcem.

V Jeklarni so imeli težave s sistemom za odpraševanje dimnih plinov in hladilnih elementov obeh peči. Zaradi nepričakovanih zastojev je izpadlo 400 ton proizvodnje.

V asortimentu Valjarne I je bil ta mesec pretežen del FL in ST oglikovih jekel z dobro doseženo storilnostjo. Valjarni II je v septembru primanjkovalo ustreznega pločevine in naročil za program premera 38 do 50 mm. Tako je bil menjan proizvodni program valjanja, kar je povzročilo zastoje in izpad proizvodnje.

V Livarni I so imeli sredi meseca večjo 4-dnevno okvaro BBC-1, kar je povzročilo izpad 70 ton valjev. Večja okvara BBC-2 je nastala konec meseca in bo vplivala na proizvodne količine v mesecu oktobru. Livarna II kljub dobremu delu ni uspela nadoknaditi velikih zaostankov iz prejšnjih mesecev predvsem zaradi težav na formanju, kjer je zaloga ulitkov prenzika, še naprej ostaja glavni problem pomanjkanje delovne sile.

V obdelovalnici valjev zaostaja proizvodnja valjev za SZ za planirano dinamiko. V okvari je bil eden od karuselov in CNC stružnica.

Obdelovalnica litine je za planom ta mesec močno zaostala. Razlogi za to so v izpadu matrice, ki je Livarna I ni uspela vlititi, velikemu zastoju na ključnih strojih zaradi mehanskih in elektro okvar, pa tudi zaključili so naročila na lažjih programskih strojih za TAM Maribor.

4. Plamen Kropa

V mesecu septembru so izdelali 695 ton gotovih proizvodov in s tem sorazmerni mesečni plan presegle za 4 %. Poslovni uspeh Plamena dokazuje tudi pogled na zunanjo vrednostno realizacijo, ki v devetih mesecih sorazmerni plan presega za 7 %, glede na lansko leto pa je višja za 93 %. Tudi v izvozu so glede na SOZD nadpovprečno uspešni, saj sorazmerno planirano vrednost dosegajo 87 %, kumulativno pa presega za 39 %. Pohvalna je tudi slika količinskega izvoza, kjer so v devetih mesecih letošnjega leta izvozili za 27 % več kot v istem obdobju lani.

5. Tovil Ljubljana

Nekoliko boljše sliko je v tem mesecu ustvaril tudi Tovil. Mesečni količinski plan proizvodnje so presegle za 5 % in v devetih mesecih izdelali enako količino izdelkov v istem obdobju lani. Posledica tega je tudi višji odstotek doseganja planirane zunanje realizacije, saj ga ta mesec presega za 20 %, kumulativnega pa za 8 %.

6. Veriga Lesce

Proizvodni plan so dosegli 90 %, plan prodaje pa 137 %. Količinska odpredaja je za 10 % večja od proizvedene količine, kar pomeni, da so se zaloge gotovih izdelkov zmanjšale.

Planirane količine niso dosegli zaradi velikih popravil strojev, za izdelavo lesnih vijakov do premera 3 mm, pomanjkanja kapacitet pri snežnih verigah, težav pri termični obdelavi, pomanjkanja naročil pri nekaterih stojalnih vijakih in cilindrih, pnevmatskih razvodnikih in ventilih. Močno je proizvodni plan (za 88 %) preseglal TOZD Vzdrževanje.

ANALIZA POSLOVANJA SOZD SŽ V SEPTEMBRU 1986

1. Proizvodnja

V mesecu septembru smo v železarnah izdelali 18.636 ton surovega železa, kar je 5 % več kot smo določili s sorazmernim planom, za 1 % smo pod lansko proizvodnjo istega obdobja, planirali pa smo za 12 % višjo proizvodnjo.

Obrnjena slika je pri surovem jeklu, kjer smo s 70.475 tonami mesečni plan dosegli 98 %, kumulativnega 96 %, glede na isto obdobje leto prej pa smo izdelali za 1 % več.

Skupna blagovna proizvodnja v septembru znaša 62.105 ton. V devetih mesecih smo s 578.694 tonami izdelali za 1 % več kot v istem lanskem obdobju. V prvih devetih mesecih smo prodali za 1 % manjšo količino izdelkov kot je bilo izdelanih. Od tega so železarne zaloge zmanjšale za 1 %, predelovalke pa povečale za 1 %.

2. Prodaja

2.1. Zunanja realizacija

Zunanja vrednostna realizacija SOZD SŽ je v mesecu septembru znašala 24.1 mia din in je že za 7 % preseglala sorazmerni mesečni plan. V primerjavi z letom 1985 je v devetih mesecih višja za 86 %, glede na plan za to obdobje pa zaostajamo za 2 %. Na zaostajanje vpliva nižje doseganje železarne Jesenice, Verige in Žične.

Pri pregledu po DO ima najboljši rezultat železarna Štore, sledi ji Plamen. Na nizek rezultat SOZD vpliva slaba uspešnost železarne Jesenice (vzroki so opisani v začetni problematiki) in zato glede na mesec avgust dosegamo nižji obseg prodaje primerjane z lanskim letom.

2.2. Izvoz in uvoz

2.2.1. IZVOZ

V mesecu septembru imamo na izvoznem področju nekoliko boljše rezultate kot mesec popreje. V devetih mesecih smo izvozili za 98.037 ton raznih izdelkov, kar je v primerjavi z letom 1985 za 16 % manj (v avgustu za 18 %), plan pa smo dosegli 80 % (v avgustu 79 %). Med DO se je najbo-

(Nadaljevanje na 4. strani)

PROIZVODNI REZULTATI V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V MESECU SEPTEMBRU

(Nadaljevanje s 3. strani)

lje odrezal Plamen, ki lanskoletni obseg presega za 4 %, mesečni plan pa za 27 %. Med železarnami pa je svoje izvozne obveznosti najbolj izpolnjevala železarna Jesenice.

Vrednostno smo v septembru izvozili za 9.1 mio \$ blaga in s tem avgust preseglji za 1.3 mio \$. Obenem je to najboljši mesec v letošnjem letu. V primerjavi z letom 1985 smo v devetih mesecih izvozili za 14 % več blaga. Glede na mesečni plan smo uspešnejši od predvidenega izvoza za 4 %, v prvih devetih mesecih pa za planom še vedno zaostajamo za 18 % (v avgustu za 20 %).

Zanimiva je struktura izvoza po železarnah. 46,5 % celotnega količinskega izvoza odpade na železarno Jesenice, kar pa je vrednostno le 31,7 %. To kaže, da železarna Jesenice izvažajo precej cenejše proizvode kot železarna Ravne. Tudi predelovalke izvažajo manjšo količino dražje vrste izdelkov.

2.2.2. UVOZ

Vrednost uvoza v mesecu septembru znaša 8 mio \$, od tega 3,6 mio \$ iz konvertibilnih držav in 4,4 mio \$ iz klirinškega področja. Uvoz je glede na plan za 25 % nižji. V devetih mesecih smo uvozili za 72,5 mio \$ blaga in s tem lanskoletni obseg v istem obdobju preseglji za 11 %, planirano količino pa smo dosegli le 76 %. Pri razdelitvi uvoza na opremo in rezervne dele ter reprodukcijski material in ostalo še vedno velja ista razdelitev: 76 % odpade na surovine in repromaterial.

V strukturi skupnega uvoza SOZD kar 56 % odpade na železarno Jesenice, 22,9 % na Ravne 14,6 % na Štore in le 5,8 % na vse štiri predelovalke.

Pokritost uvoza z izvozom v tem mesecu znaša 115 %, od tega iz konvertibilnega področja 83 % in klirinškega 239 %. V primerjavi z mesecem avgustom je stopnja pokrivanja veliko boljše. V prvih devetih mesecih pa je stopnja pokritosti uvoza z izvozom 89 % in je boljše kot v prvih osmih mesecih.

3. Kadri in OD

V septembru je bilo v SOZD SŽ zaposlenih 19.439 delavcev. Mesečno poprečje znaša 19.249, kar je 3 % več kot lansko leto in za 2 % manj kot smo planirali.

Poprečni OD v SOZD je bil 111.504 din in je za 123 % višji kot v istem obdobju lansko leto. V primerjavi s planom smo ga preseglji že za 13 %. Za poprečjem zaostajajo predelovalke, IB, SŽ in DSSS.

Glede na mesec avgust je poprečni OD višji za 2,7 %, mesečni pa za 1 %.

4. Produktivnost

Količinski kazalec nam kaže nekoliko nižjo uspešnost kot v mesecu avgustu (iz 3,39 na 3,37), vrednostni pa je višji (iz 1,22 na 1,25).

Glede na planirano vrednost sta oba kazalca višja od predvidenih. Prvi za 1 %, drugi za 7 %.

ZANIMIVOSTI

Uspešno izveden referendum v železarni Ravne

Vsako zmago je treba prespati, saj je tako njena ocena realnejša. Uspešno izveden referendum o spremembah sistema OD je zagotovo zmaga, in to z več vidikov.

Predlog sprememb in dopolnitev sistema OD je 6-tisoč članskemu kolektivu razlagala manjša skupina (okoli 20) strokovnih in vodstvenih delavcev po istem konceptu, z enakimi tekstovnimi in vizualnimi pripomočki, po temeljiti predhodni pripravi.

Tako je bil na minimum zmanjšan rizik različnih interpretacij, na dodatna vprašanja so bili dani enotni odgovori. Nosilec aktivnosti je bila stroka!

Štirje različni vidiki te »zmage« so:

a) Prvi je inovativen pristop k vsem pripravljanim aktivnostim, ki ga označuje strokovnost,

b) drugi je inovativnost samega predloga sprememb in dopolnitev sistema OD, ki je tudi določen unikat v gospodarskih delovnih organizacijah in kot tak primeren za prodajo znanja na tem področju,

c) tretji je pozitivna politična klima v kolektivu, ki dosega dobre poslovne rezultate,

d) in četrti je ambicioznost kolektiva, na katero lahko sklepamo s pozitivno odločitvijo za predlog, ki je v svojem bistvu ena sama odprta možnost, ki je ob svoji uveljavitvi večini nekaj prinese, za vse ostalo pa se bodo morali na svojih delovnih področjih izboriti.

Taka ambicioznost kolektiva pa je lahko samo pozitivna za nadaljnje doseganje zastavljenih ciljev.

Vzpon na Mont-Blanc

Bela gora – tako se ji pravi po naše, je resnično beli biser v osrčju Savojskih alp, bolj francoska kot italijanska, čeprav tvori mejo med obema sosedoma. Pred leti so pod goro zvrtili predor (12 km), ki je znamenito mesto Chamonix (Šamoni) še bolj približal svetu. Mesto je resnično lepo in lahko mu nadenemo izraz ljubko. V njem se stalno nekaj dogaja. Nebo je polno živobarvnih padalcev in zmajarjev. Na bližnjih skalnih stenah (plezalni vrtec) alpinisti – začetniki iz vsega sveta pričenjajo svoje prve plezalne korake. Turisti – planinci si ogledujejo mesto, se ustavljajo pred bogato okrašenimi in založenimi izložbami trgovin in trgovin. Poudarba je resnično bogata, cene pa za nas visoke – previsoke in zopet občutimo nizko vrednost dinarja.

Oči in misli vseh planincev so uprte v mogočni beli masiv Mont-Blanca. Gorniki iz vseh delov sveta, ki so prišli v Chamonix, si želijo na njegov vrh. Za vzpon pa je poleg splošne pripravljenosti potrebno lepo vreme (brez padavin). V mestu na več krajih nekajkrat na dan razobesijo vremensko napoved, na katero se resnično lahko zanesete. Poleg ugodnega vremena so za vzpon potrebni še: primerna oprema (cepini, dereze, vrv so tako nujni kot lačnemu kruhu), zadostna zaloga hrane in pijače, telesna in duševna pripravljenost in če poti ne poznamo, gorski vodnik. Mimogrede, v Chamonixu deluje vodniška organizacija stara nad 160 let. Toda tudi vodniki so za nas predragi (za vzpon na Mont-Blanc zahtevajo od 1.400 do 2.500 frankov po osebi, kar znaša približno do 150.000 din). Če naše želje po vzponu ustrezajo vsem zgoraj navedenim pogojem, se na Mont-Blanc odpravimo po običajni poti, in sicer: iz Chamonixa se povzpemo z gondolo na planoto Bellevue (Belvi) (1.800 m), kjer vstopimo na gorsko železnico. Z vlakom se pripeljemo na višino 2.300 m, kjer se prične hoja. Po dokaj zložni poti v uri in pol prispemo na planoto Tête Rosse (tet ros) 3.000 m, kjer se prične najnevarnejši del poti do kočice na grebenu Dôme du Goûter (dom di gute). Pot je zares izpostavljena (plezalna) in nikjer zavarovana. V centralnih Alpah velja pravilo: »Vzemi si narave toliko kot zmoreš!« Torej, če poti ne obvladaš, si najemi vodnika ali pa odstopi. Mnogo planincev je tu končalo svojo življenjsko pot, tudi naši rojaki. Omenjeno pot premagamo v dveh do treh urah in pri kočici Dôme du Goûter dosežemo višino 3.871 m. Koča je oskrbovana in če v njej uspeš prenočiti na pograda, si imel zares srečo in udobje. Kadar je kočica posebno nabita (v sezoni je vedno), si lahko zadovoljen, če zaviti v spalno vrečo ujameš nekaj spanca na tleh pod mizo. Višina blizu 4.000 m je za kar spoštljiva in mnogih se loteva višinska bolezen (glavobol, bruhanje in zaspanost).

Če je vreme ugodno, se ob 2. uri zjutraj prične prebujanje in priprave na nadaljevanje poti proti vrhu. To je področje večnega snega in ledu. Hodiš sicer po blagi strmini (40°), vednar se neznansko vleče. Redek zrak, pomanjkanje kisika, povečuje napor. Noge postanejo trde, težke. Nahrbtnik, naj bo še tako lahek, vedno predstavlja breme. Po dveh do treh urah prispemo preko Grande Plateau do bivaka na sedlu Valeau, 4.307 m. Od tod se prične zadnja vzpetina proti vrhu. Planinci (nekateri že veliko prej) se navežejo v naveze, na čevlje pripašejo dereze, ker na teh strminah preprosto ne smeš zdrsniti. Če se ti to pripeti, in če se ne znaš ustaviti s cepinom, si izgubljen. Vsi napori so pozabljeni, ko dosežemo vrh 4.807 m. Ob lepem vremenu (sam sem bil na vrhu ponoči ob 22. uri ob hudem viharju). Z vrha sestopimo najprej do bivaka na Valeau, od tam pa, da se izognemo skalnemu delu poti, se spustimo po blagem snežišču, kjer prečkamo ledenik Bosson. Pot je atraktivna in spoštljivo nevarna (ledeniške razpoke) – ledeni obup v derezah.

Ko se v Chamonixu ozreš nazaj proti vrhu, se ti usta razvlečejo v nasmeš s prijetnim občutkom zmagovalca nad goro, ker lahko bi bilo tudi drugače!

DRAGO ŽLOF

Specialistični študij v ZDA

Seminar, ki ga je organizirala Gospodarska Zbornica Slovenije, je bil razdeljen na tri dele, in sicer:

1. Pripravljalni del v času od 1. 6. do 17. 6. v Ljubljani. Profesorja iz New York State University iz Potsdama sta udeleženca študija seznanila z osnovnimi elementi ameriškega trženja s poudarkom na:

- marketingu
- računovodstvu
- financah
- pravu
- ter temelju poslovnih iger z uporabo osebnega računalnika.

2. Studijski del

Ta del je trajal v ameriškem univerzitetnem mestu Potsdam v ameriški zvezni državi New York State na univerzi pod istim imenom.

Predavanja so bila razdeljena na štiri dele, in sicer na:

a) Marketing oz. trženje

Več predavateljev je podalo temelje ameriških gospodarskih tokov, ki se izražajo skozi štiri P ali

- proizvod (product)
- prostor (place)
- promocije (promotion)
- cena (price)
- in vodilo vsega POTROŠNIK (customer)

Teoretične predstavitve so bile podkrepjene s primeri (case), kjer smo morali udeleženci odigrati aktivno vlogo v zagovarjanju podjetniških poslovnih politik, ki so bile predstavljane.

b) Računovodstvo in finance, kjer so bile prikazane osnove ameriškega denarnega poslovanja z elementi beleženja poslovnih dogodkov, branja zaključnih računov, bilanc in borznih poročil.

c) Pravo

Pri tem predmetu so bili opisani temelji pravnega sistema ZDA, ki se močno razlikuje od evropskega oziroma našega. Poleg 50 državnih obstajajo še federalni pravni predpisi in sodna praksa, na osnovi katere se rešujejo nastali problemi. Generalno se Američani radi tožijo, zato je pri njih število pravnih izredno veliko. Posredovanje pravnikov pri sklepanju pogodb je normalno in se te prakse poslužuje zelo veliko firm. Pravno je izredno zaščiten tudi potrošnik, saj lahko izredno uspešno iztoži vsakega proizvajalca za škodo, ki mu jo je povzročil nabavljeni proizvod celo po kupčevi malomarnosti. Odškodnine za škode, nastale s potrošnim blagom, so lahko izredno velike (nekaj milijonov \$). Podobna situacija je pri industrijskem blagu ali proizvodih, kjer igra pomembnejšo mesto 100 % kvaliteta na vsej kupljeni količini kot cena.

d) Računalništvo

Tukaj smo se seznanili z uporabnimi možnostmi PC oziroma osebnih računalnikov s programom Lotus 1, 2, 3. Analize izdelane na teh malih računalnikih v mnogih ameriških firmah pomagajo oblikovati poslovno politiko, in to kratkoročnega in dolgoročnega značaja.

Izredno veliko število programov, ki se že dobijo na tržišču za te PC računalnike, omogoča podprto analitiko, ki omogoča sprejemanje strokovnejših odločitev kot sicer.

V času predavanj sta bila organizirana dva strokovna izleta, in sicer v Washington in New York.

V Washingtonu smo obiskali in opravili krajše razgovore z:

- US Department of Commerce
- US Yugoslav Economic Council
- US Department of State
- International Bank for Reconstruction and Development
- Ambasada SFRJ Washington
- Pravna pisarna Silverman.

V New Yorku smo obiskali in poslušali predavanja na:

- Irving Thrust Bank
- Stock Exchange - borza vrednostnih papirjev
- Jugoslovansko gospodarsko zbornico
- Pravno pisarno Attorney
- Chemical Bank - borza valut
- Pravno pisarno Baker McKenzi

Osnovni namen teh ogledov in razgovorov z vodilnimi uslužbenci so bili dodatna ali praktična predstavitve ameriškega gospodarskega utripa, možnosti in nevarnosti vstopa na ta trg in zlasti kako vodilni strokovnjaki iz ZDA ocenjujejo poslovanje z Jugoslavijo kot celoto ali samo z nekaterimi podjetji.

3. Tretji del bivanja v ZDA je bil namenjen praksi v ameriških podjetjih.

Prakso sem opravljal v multinacionalni družbi Armco.

Armco ima svoj sedež v Moris Townu v državi New Jersey, glavni proizvodni program je deljen na proizvodnjo;

- ogljikovih
- elektrov
- nerjavečih jekel in proizvodov iz njih
- orodja za naftno industrijo, gradbeništvo in konstrukcije.

Proizvodnjo ima locirano v več zveznih državah Amerike, obrate ima pa tudi v Italiji, Filipinih, Čilu, Urugvaju itd. Armco Kansas City, kjer sem opravljal prakso, ima proizvodni program deljen na proizvodnjo tople valjanega paličastega jekla, plošč, blomsov, žičnih vrvi

- sistema za mletje s krogli, palicami in procesno kontrolno opremo.

Armco Kansas City kot tudi vsi ostali deli te multinacionalke se srečujejo z izredno krizo, ki je prisotna v vsej ameriški črni metalurgiji, kjer ni osnovni cilj zmagati, ampak preživeti. V nekaj letih so zmanjšali število zaposlenih iz 60.000 delavcev na 30.000. Izdelali so programe prenove in preoblikovanja proizvodnega procesa z računalniki, uvajajo uporabo osebnih računalnikov in se dogovarjajo s sindikati delavcev o možnih zmanjšanih mezd, kajti v povprečju zasluži delavec v črni metalurgiji 22 \$ bruto na uro, ker je precej več kot v ostalih industrijskih panogah.

Praksa v Armco Kansas City je bila sestavljena iz ogledov proizvodnega procesa in razgovorov s posameznimi oddelčnimi vodji. Ti so predstavili posamezne funkcije delovanja firme od sprejemanja dolgoročnih do kratkoročnih odločitev. Informacije o sprejetih odločitvah se prenašajo računalniško, prav tako teče na njem ves poslovni proces. Za povečanje učinkovitosti skušajo vključiti tudi delavce s procesom »Labor Managment Participation«, kjer naj bi delavci aktivno sodelovali pri proizvodnem procesu.

V povečanju produktivnosti je usmerjen tudi plačilni sistem, ki pozna tri kategorije:

1. urno plačilo, ki je sestavljeno iz bazne postavke plus doplačila za storilnost; v to kategorijo spadajo delavci iz neposredne proizvodnje, ki so člani sindikata;

2. neizvzeti; plačilo je sestavljeno iz osnove in malega doplačila; v to skupino sodijo uradniki, kvalitetna kontrola, zavarovanje ..., ki niso člani sindikata;

3. izvzeta kategorija; plača je sestavljena iz osnove in doplačila, ki je odvisno od doseženega podjetniškega profita. Sem sodi prodajno osebje, inženirji, managerji itd.

Za odnose med sindikatom in upravo podjetja skrbi zaposlen delavec. Vsako leto predstavniki sindikata z upravo podjetja določajo plačilne postavke za urna plačila.

V Armco imajo dodatne programe, ki naj pomagajo delavcem pri odločitvah o razporeditvi ostanka plače, in to od varčevalnih programov do nakupa delnic, zavarovanja, pokojninskega sklada do zdravniške pomoči.

Nekaj dni prakse v Kansas Cityu je bil namenjen ogledu posameznih podjetij in ustanov po posebnem programu Gospodarske zbornice tega mesta, in to:

- borzo za žito (Board of Trade)
- Formland - podjetje, ki dobavlja farmerjem semena, gorivo, gnojila, itd.
- Federal Reserve Bank - banka
- Foreign Trade Zone - brezcarinska cona v prostorih bivšega rudnika

- TWA-base - remontna baza za avione

- Ford Motor Company Assembly Plant - montaža avtomobilov ob uporabi preko 50 robotov

- Farmo, kjer 6 ljudi obdeluje 300 ha zemlje in goji 10.000 prašičev.

Zadnje dneve prakse sem izkoristil v New Jersey za skupen sestanek z UNITED Tradom podjetjem Intertrada v New Jersey. To predstavništvo že posluje preko 20 let in med drugim zastopa tudi Tomos, Tovarno Usnja Vrhnika, Železarno Jesenice itd. Predstavniki United Trada ocenjujejo, da ima tudi Železarna Štore proizveden program, zlasti na področju litine, ki bi bil interesanten za ta trg. Zato je bilo dogovorjeno, da se bodo neobvezno nadaljevali razgovori v Jugoslaviji s posebej za to pripravljenim programom.

4. Ocena programa

Specialistični študij, organiziran preko GZD v ZDA, je po moji oceni popolnoma dosegel nameravan cilj. Teoretične osnove najrazvitejšega tržišča na svetu, dopolnjene s praktičnimi izkušnjami, so odstranile dileme o tem, da je ta trg za nas nedosegljiv zaradi izrednih zahtev, po drugi strani pa potrdile dejstvo, da je za vsak proizvod, s katerim bi želeli prodreti na ta trg, potrebno vgraditi 100 % kontrolo v celotni proces proizvodnje. Trženje na tem trgu je podrejeno zakonu ponudbe in povpraševanja, ki neusmiljeno reže dohodek tistim, ki se ne znajo prilagoditi tržnim razmeram. Državni protekcionizem zaradi velikega deficita ZDA dviga bariere, zato zlasti tradicionalno veliki izvozniki v ZDA iščejo kooperacijske poti za svoj obstoj na tem tržišču.

Zaščita potrošnika je dosegla izredno visoko stopnjo, tako da lahko kupec vrne kupljeno blago celo nekaj dni po nakupu brez obrazložitve. Ob okviri, napaki ali škodljivem dejstvu proizvoda ima kupec pravico do izredno visokih odškodnin, ki jih ponavadi tudi iztoži.

Vse navedeno in še mnogo več pa ni možno spoznati drugače, kot oditi na takšen trg in ga spoznati iz teoretičnega kot praktičnega vidika; zato sodim, da je ta pot edina pravilna in bi se morala nadaljevati. Mislim, da je potrebno zahtevati od GZS, da s takšnim načinom izobraževanja nadaljuje, saj bo le tako najučinkoviteje tuje znanje prešlo k nam in bodo lahko poslovne odločitve bazirale na poznavanju in ne samo na ocenah potencialnega trga.

Žolnir Ivan, dipl. oec.

Obravnavane inovacije

Komisija za racionalizacije tozd Livarna I je na 1. seji dne 2. septembra 1986 pri obravnavi inovacij sprejela naslednje **sklepe**:

1. Za inovacijo tov. Logarja Viktorja, dipl. ing. iz TOZD M št. 789, »NADOMESTITEV EL. MAGNETNIH VENTILOV S POVRATNO ZAKLOPKO«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 2,390.167 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1a.

2. Za inovacijo tov. Šlatavca Jožeta iz tozd F št. 795, »ODPRAVA ARMATURE ZA KOKILO Fe-Cr«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 1,464.091 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2c.

3. Inovacijski predlog tov. Mlakarja Franca, dipl. ing. in Tucića Vasilijsa, dipl. ing. iz DS PP za tozd F št. 1235, »KROMANITNA VALJČNA LITINA«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno plačilo.

4. Inovacija tov. Tacerja Marjana iz tozd F št. 1315, »NAVIJANJE ŠARA«, se sprejme.

Avtorju pripadajo tri posebna plačila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 2b.

Komisija za gospodarjenje tozd Livarna II je na 6. seji dne 5. septembra 1986 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji **sklep**:

1. Za inovacijo tov. Vrečerja Cveta iz DS PP za tozd G št. 993, »STRELNI KOLEKTOR ZA PROIZVODNJO JEDER ZA ULITEK PESTO KOLESA – JEDRARNA TOZD LIVARNA II«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 349.673 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1b.

Komisija za gospodarjenje tozd Transport je na 4. seji dne 12. septembra 1986 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji **sklep**:

1. Inovacijski predlog tov. Počivavška Jakoba in Bariča Milana iz tozd N št. 1327, »IZTOVOR ANTRACITNE MASE Z VILIČARJEM NA DEPO PŁAVZ«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno plačilo.

Komisija za gospodarjenje tozd Vzdrževanje je na 2. seji dne 12. septembra 1986 pri obravnavi inovacij sprejela naslednje **sklepe**:

1. Za inovacijo tov. Pertinača Draga iz tozd L št. 727, »NASTAVEK ZA SNEMANJE ZOBNIKOV S HIDRAVLICNIM SNEMALCEM«, se odobri izplačilo tretjega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 463.122 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

2. Inovacija tov. Kavčiča Franca, met. ing. iz tozd D št. 1305, »MAZALNA GLAVA ZA PLOŠČATE MAZALNE NASTAVKE«, se sprejme.

Avtorju pripadajo tri posebna plačila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 2a.

Komisija z gospodarjenje tozd Energetika je na 7. seji dne 18. septembra 1986 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji **sklep**:

1. Za inovacijo tov. Hladnika Jakoba iz tozd M št. 672, »SPREMEMBA OBLIKE KONTEJNERJA ZA ODVOZ PRAHU«, se odobri izplačilo tretjega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 1,440.570 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

Komisija za gospodarjenje tozd Jeklovlek je na 3. seji dne 11. septembra 1986 pri obravnavi inovacij sprejela naslednje **sklepe**:

1. Za inovacijo tov. Krajncana Marjana iz tozd E št. 1120, »RACIONALNEJŠA UPORABA ODPADNEGA OLJA«, se odobri izplačilo prvega posebnega plačila na osnovi prihrankov 455.280 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2c.

2. Za inovacijo tov. Hernalva Emila, ing. in Trafele Franca, ing. iz tozd E št. 689, »POVEČANA KAPACITETA BRUŠENJA NA BRD 60«, se odobri izplačilo tretjega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 1,264.601 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

3. Inovacijski predlog tov. Ocvirka Leopolda in Hernalva Emila, ing. iz tozd E št. 1317, »REKONSTRUKCIJA VPETJA IN POGONA TRANSPORTNEGA KOLUTA«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno plačilo.

4. Inovacija tov. Hernalva Emila, ing. Kolarja Marjana in Ocvirka Leopolda iz tozd E in tov. Šumeja Antona iz tozd L št. 1318, »UREDITEV MESTA ZA RAZREZ PALIČASTIH PROFILOV«, se sprejme.

Avtorjem pripadajo tri posebna plačila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 2b.

5. Inovacija tov. Hernalva Emila, ing. Ocvirka Leopolda iz tozd E in tov. Šumeja Antona iz tozd L št. 1319, »ODPREMA ZA DODAJANJE IN IZMETAVANJE PRI REZALNEM STROJU RS 11«, se sprejme.

Avtorjem pripadajo tri posebna plačila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 2b.

6. Inovacija tov. Kalkana Osmana, Nunčiča Jožeta in Čaterja Stanislava iz tozd E št. 1330, »SISTEM ODCEJANJA OBRUSKOV«, se sprejme. Avtorjem pripadajo tri posebna plačila s faktorjem ustvaritvene sposobnosti 2a.

Komisija za gospodarjenje tozd Valjarna I je na 6. seji dne 25. septembra 1986 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji **sklep**:

1. Za inovacijo tov. Krumpaka Mirka iz tozd L št. 1333, »SPREMEMBA NAČINA MAZANJA DRSNEGA LEŽAJA GROBE PROGE«, se odobri izplačilo prvega posebnega plačila na osnovi prihrankov 286.583 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

NA ROBLEK BOM ODŠEL

Tako pravi Avsenik v istoimenski pesmi in tako so se odločili tudi pri organizacijskem odboru za pohode v Verigi – Lesce. Pohod železarjev je bil organiziran 20. 9. 1986, smer pohoda: LJUBELJ – ZELENICA – BEGUNJŠČICA (2060 m) – KRPIN v dolini DRAGI (TAM KJER MURKE CVETO). Vodja pohoda JANKO KRALJ – le kdo od pohodnikov ga ne pozna? Kralj v pravem pomenu besede.

Ob 5.45 nas je avtobus potegnil iz Stor do mejnega prehoda Ljubelj v Karavankah. Brr, kako je bilo mrzlo, povsod vse belo od slane, pa nas to ne moti, samo da je lepo vreme! Nekaj korakov od sedežnice, od tam pa okoli dvakrat po 10 min. in že smo bili na Zelenici. Po okrepčilu smo se podali na pot – proti sedlu Begunjščice. Po poldrugi uri hoje smo prispeli do njega oz. nanj, od tam pa po svoji odločitvi – levo na vrh (45 min.) visok 1657 m. Od planinskega doma je čudovit pogled na STOL ter levo

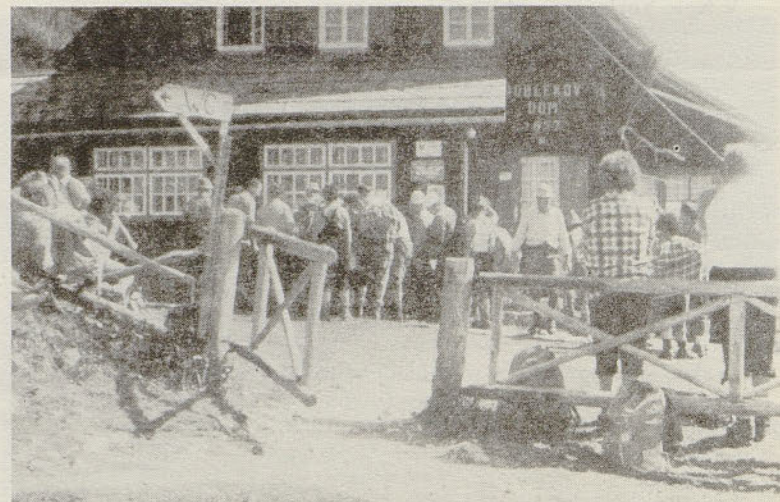
od njega na Triglavsko pogorje. Vreme je bilo kot naročeno. (Verjetno je Janko tudi to uredil.) Po izdatnem počitku smo se napotili proti dolini v Krpini. Čez dve uri in pol je bilo konec hoje. Po enolončnici in pivu smo si ogledali folklorno prireditev. Tu je bilo namreč tudi srečanje folklornih skupin iz ŠTOR, RAVEN, JESENIC in VERIGE; po tej prireditvi pa planinski ples. Igral je priznani ansambel KARAVANKE. Priznati je treba, da so se »verigarji« odrezali. Doslej je bil to najboljši pohod, res »kraljevski«, še posebno ker so predstavili srečanje folklornih skupin s 13. 9. na 20. 9. in s tem popestrili »likof« pohoda.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam letos pripravili te čudovite ture v gorski svet, kjer smo se sprostili in naužili lepote naše domovine. Posebna zahvala tov. Marjanu Kavki, ki vodi štorske pohode železarjev, kot tudi ostalim vodnikom iz Raven, Jesenic, Žične, Tovila in Verige, da so nas varno vodili in naj se ve, da do sedaj še ni bilo nobenih resnih poškodb. Na to so lahko ponosni. Še se jim bomo zaupali, do takrat pa lep planinski pozdrav!

Stanč

Počitek na sedlu Begunjščice

Cilj pohoda – Roblekov dom

ŠTORSKA ŠOLA – VČASIH IN SEDAJ

V KOMISIJI ZA OHRANJANJE TRADICIJ DELAVSKEGA GIBANJA TER ZGODOVINE ŽELEZARNE IN KRAJA, BRSKAMO NAPREJ PO PODATKIH IN STVAREH, KI JIH POČASI, A VZTRAJNO, PREPRED PAJČEVINA. TOKRAT VSE, KAR SE VÉ (ALI NE VÉ) O ŠOLI:

Do leta 1891 v Storah ni bilo šole, otroci iz Stor so do tega lega hodili v pol ure oddaljeno šolo na Teharje oziroma tudi v Celje. Že od leta 1885 je v Storah obstajal privatni nemški otroški vrtec, katerega sta ustanovila lastnika podjetja »Berg und Hüttenwer Store« gg. Karl Neufeld in Joh. Wetzer. Ta vrtec je imel prostore v tovarniški hiši. Leta 1891 se je v Storah ustanovila samostojna osnovna šola. Vzroki ustanovitve samostojne šole so bili naslednji: prebivalci so si za svoje otroke iz praktičnih razlogov želeli nemške vzgoje in nemškega pouka. Neprestano so se pri tedanjemu ravnateljstvu tovarne oglašale delavske delegacije s prošnjo za posredovanje pri lastnikih podjetja za ustanovitev in vzdrževanje nemške šole.

Tako se je leta 1891 zgradila šolska zgradba. Ob ustanovitvi je bila šola organizirana kot privatna nemška dvorazrednica, ki jo je vzdrževala tovarna s pomočjo nemškega Schulvereina.

Nemški vrtec je bil zaprt 29. 4. 1921. Še isto leto (5. 12. 1921) je bil ustanovljen slovenski otroški vrtec.

Z začetkom šolskega leta 1907–1908 se je šola razširila v trirazrednico. Leta 1919 je bila kot nemška trirazrednica razpuščena. S šolskim letom 1919/20 je v Storah bila slovenska dvorazrednica, 1920/21 je postala ponovno trirazrednica, 1921/22 pa že štirirazrednica. Redni pouk je trajal nepretrgoma do 5. aprila 1941, ko je Nemčija napadla Jugoslavijo.

Med drugo svetovno vojno je bil pouk v privatnih hišah. Pouk je bil okrnjen, povprečno dve uri na teden. Šolsko poslopje je bilo zasedeno z nemško vojsko.

Po osvoboditvi je bil pouk vršen v petih oddelkih, v šol. letu 1946/47 pa v šestih oddelkih.

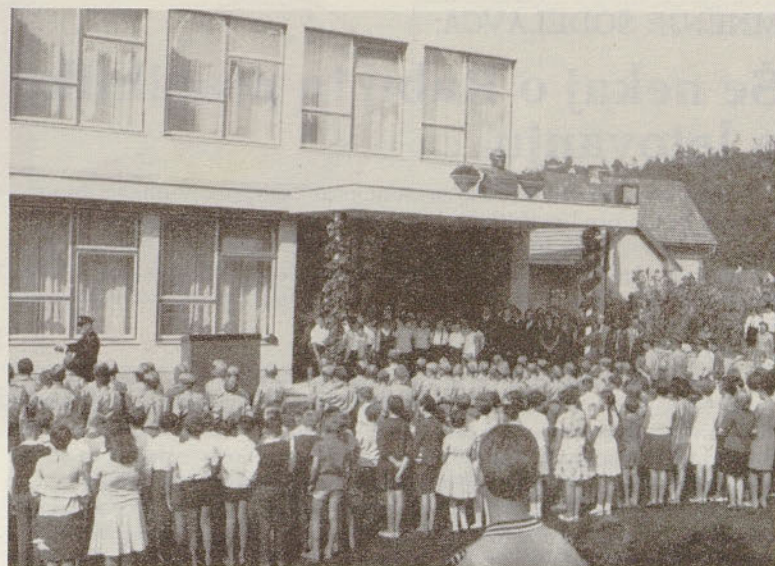
Leta 1950/51 se je sedemletna šola preimenovala v nižjo gimnazijo in osnovno šolo; leto 1954/55 je šolsko poslopje postalo pretesno. Zato so učenci 3. in 4. razreda gostovali v barakah v gozdu nad šolo, ki pa niso odgovarjale niti šolskim niti higienskim predpisom. Na pobudo direktorja železarne tov. Andreja Svetka je tovarna zgradila provizorij (četverček), ki ga je dala v uporabo osnovni šoli, dokler se ne zgradi nova šola. S šolskim letom 1957/58 sta se združili bivša osnovna šola in nižja gimnazija v osemletko pod enotnim vodstvom. Pouk je obiskovalo 455 učencev. Število učencev se je iz leta v leto večalo. Leta 1962 sta se šoli Kompole in Teharje priključili Storam in tako postali podružnični šoli. Šolski prostor je postajal iz leta v leto pretesen, zato je bilo nujno misliti na novo šolsko zgradbo. Temeljni kamen za novo šolsko zgradbo je bil postavljen septembra 1965. leta 5. septembra 1967 pa je bila otvoritev nove zgradbe z 20 učilnicami, dvema specialnima učilnicama, kuhinjo, jedilnico in upravnimi prostori. Leta 1967 je bila osnovna šola Svetina priključena k Storam.

Osnovna šola Store je torej centralna šola s podružničnimi enotami Svetina, Kompole in Teharje. Odločitev, da v Celju prva preide na celodnevno obliko dela, je bila zato, ker so šole delavsko središče in je šola s svojim delom in odprtostjo že od vsega začetka zagotavljala uspeh. OŠ Store pa je tudi primer, kako je možno pomembno družbenopolitično akcijo izpeljati pod izredno težkimi pogoji in so uspehi možni le z veliko prizadevnostjo vsakega posameznika.

Prvotni program prehoda celotne šole na COŠ s podružnicami vred ni bil realen, zato se je družbena skupnost Celja odločila, da so po vsebinskih pripravah v letu 1974 in 1975 v Storah pričeli z novo obliko dela le učenci od 1.–4. razreda. Takrat je bila modernizirana kuhinja. Učenci so še jedli na hodniku. Novo prizidano jedilnico so začeli uporabljati šele v letu 1978. Kljub težkim razmeram so delavci šole akcijo nadaljevali in istega leta celodnevno obliko dela uvedli v 5. razrede.

Pogoji za organizacijo in za delo so vseskozi težki. Šola je s svojo prizadevnostjo in s pomočjo združenega dela v Celju vsa leta postopno obnavljala opremo in nabavljala AV sredstva. V svojih prizadevanjih ne preneha. V šolskem letu 1979/80 so pričeli s COŠ tudi učenci 6. razredov. V letu 1980 je šola dobila prizidek, sekundarno telovadnico – večnamenski prostor, ki je vsaj delno olajšal delo. Vzporedno je tekla akcija modernizacije podružničnih enot in že leta 1981 je pričela s celodnevno obliko dela podružnična enota Svetina. Tu so se začele težave, saj vsaka nadaljnja širitev COŠ zahteva večja finančna sredstva, kar pa ni omajalo delavcev pri svojem delu. Šola že ima pripravljene načrte za izgradnjo prizidka z dodatnimi učilnicami in zunanjimi površinami. Poudariti je treba dobro zastavljeno delo koordinacijskega odbora za COŠ v KS Store, ki je s svojim delom veliko prispeval k doseganim uspehom.

Kljub težkim razmeram, saj na šoli obstaja celodnevna oblika dela, pa tudi poldnevna šola, podružnične enote, kombiniran pouk in podaljšano bivanje, so delavci šole s svojo inventivnostjo ustvarili režim, ki upošteva vse smernice za moderno šolo in omogoča vsakemu učencu vsestranski razvoj. Pedagoški delavci so danes prekaljeni delavci, pri svojem delu ustvarjalni, požrtvovalni in dobri mentorji. Svojo skrb posvečajo vsakemu učencu. Veliko je individualnega in diferenciranega dela. Po-

Ob otvoritvi nove šole 2. 9. 1967

sežno skrb posvečajo učencem, ki imajo specifične učne težave in omogočajo nadarjenim učencem nemoten razvoj. Rezultat takšnega dela so dobri vsakoletni učni rezultati, lepi dosežki učencev na posameznih področjih in tekmovanjih. V srednjem usmerjenem izobraževanju izdelujejo skoraj vsi učenci.

Ob izvajanju nove oblike dela se je popestrila tudi interesna dejavnost učencev. Vsak učenec na šoli se je vključil najmanj v dve interesni dejavnosti. Na razredni stopnji potekajo v tečajni obliki, tako učenci od 1. do 4. razreda obiskujejo v enem šolskem letu najmanj štiri različne interesne dejavnosti. Po štirih letih spoznajo različna interesna področja in ustalijo svoje interese. Od 5. razreda dalje učenci v veliki večini vztrajajo pri istih interesnih dejavnostih in si svoje interese poglobljajo. Vzporedno z razvojem interesnih dejavnosti so začeli iskati mentorje za posamezna področja. Danes imajo kar 26 zunanjih mentorjev, ki redno enkrat tedensko prihajajo v šolo med učence, organizirane v 56 skupin in 33 različnih dejavnosti. Na šoli pridno delajo mladi raziskovalci. V šolskem letu 1982/83 so se v občini predstavili s šestimi nalogami, v šolskem letu 1983/84 pa s štirimi. Vse naloge so bile nagrajene. Pionirji so del okrasnega vrta spremenili v zelenjavni vrt. Del površin so posejali s kulturami, ki jih prodajajo šolski kuhinji, drugi del pa so posadili z zdravilnimi zelišči. V tej zvezi so se povezali z lekarno v Storah in s Hmeljarskim inštitutom v Zalcu, od koder dobivajo sadike in strokovne nasvete. Ob začetku šolskega leta 1984/85 so ustanovili računalniški krožek. Mentorja so dobili iz železarne, računalnika pa: enega je kupila šola, enega podarila Raziskovalna skupnost občine Celje in enega Železarna Store.

Osnovna šola Store je danes center dogajanj v svojem okolju. S svojo aktivnostjo je dosegla izredno sodelovanje z vsemi KS in društvi. Praktično ni več političnega, kulturnega ali telesnovzgojnega dogodka, kjer ne bi sodelovala tudi šola. Še posebej je treba poudariti, da je na šoli žarišče kulture. Dislocirani oddelek glasbene šole je v tesni povezavi s pihalnim orkestrom Železarne Store, tako da ima šola danes tudi svoj lasten pionirski pihalni orkester. Učenci so nosilci vseh kulturnih prireditev v kraju, tesno sodelujejo tudi z amaterskim gledališčem Železarne Store.

Nova oblika dela jim je tako prinesla večjo odprtost šole v KS in tesnejše sodelovanje z največjo delovno organizacijo v kraju – železarno. Sodelovanje se je močno povečalo ob ustanovitvi pionirske zadrage LIPA. DO železarna je ob tej priliki imela velik posluš: pomagala je finančno in materialno. V železarni učenci dopolnjujejo svoje znanje v laboratoriju, na SKIMC Store pa je organizirana v delavnicah proizvodna praksa.

Pionirji znajo prisluhniti tudi kraju. Tako so v okviru MČRK in v povezavi z RK KS Store organizirali pomoč starejšim občanom. To humano delo opravljajo pionirji že od leta 1974. Po šolskem letu 1983/84 je redno obiskovalo osemnajst pionirjev petnajst starejših občanov KS Store. KS Store pripravlja vsako leto v šoli srečanje starejših občanov. Ob tej priliki pripravijo pionirji program in darila, ki so izdelki učencev.

Posebno skrb posveča šola sodelovanju s starši. Med prvimi v Sloveniji so ustanovili svet staršev in organizirali učne ure za starše. Prvi svet staršev je bil izvoljen že leta 1972. Tako so danes starši aktivni oblikovalci in preko mentorjev tudi izvajalci programa. V starših ima šola velikega pomočnika pri izvajanju programa prehoda na COŠ.

Svoje bogate izkušnje delavci šole pridno prenašajo na učence Srednje pedagoške šole in študente PA Maribor.

Uspehi šole so vidni in so rezultat prizadevnega dela vseh zaposlenih. V veliki meri tudi zato, ker je na šoli dobro organizirano samoupravno življenje učencev in učiteljev. Slednji, kolikor jih živi v Storah, nesebično delajo v političnih in samoupravnih organih kraja. Ker bo v letu 1987 dvajsetletnica delovanja šole obelodana kot osrednji dogodek ob krajevnem prazniku, se želi OŠ Store ob tej priliki poimenovati po svojem »patronu« v Osnovno šolo »ŠTORSKI ŽELEZARJI«. V odbor za pripravo je Odbor za delo s pionirji imenoval iz železarne tovariša Halerja in Zibreta.

MNENJE SODELAVCA:

Še nekaj o Rabu in pravilniku o letovanju

Sezona letovanja na Rabu je za nami, prav tako je za nami ogromno izrečenih besed pred pričetkom letovanja in med letovanjem. Veliko pohval je bilo izrečenih in tudi napisanih v knjigi »pritožb in pohval«, ki se je nahajala v jedilnici počitniškega doma na Rabu in mirno lahko trdim, da si osebe na Rabu z upravnikom na čelu to tudi zasluži, pohvala pa gre tudi tozdu DPG.

To je ena plat medalje, kaj pa druga?

Želja vseh letujočih na Rabu je, to je razvidno tudi iz knjige »pohval in pritožb«, da počitniški dom **OBDRŽI** kuhinjo z jedilnico. To je hkrati tudi zahteva delavcev in ne samo pobožna želja. Absolutno sem prepričan, da imamo sedaj KPO v takšni sestavi, pa tudi ostale politične strukture, da bodo ta problem rešili v dobro vseh delavcev železarne.

Ker delam v železarni že veliko let, mi je zelo dobro poznano, kako smo zaradi neumnosti in neodgovornosti nekaterih ljudi, ki so bili takrat »št. 1« v železarni, zapravili dom »Marjan«, ki je letos odlično obnovljen in le močna volja lahko pomaga, da se človek dobesedo ne razjoče. Ravno tako smo bili (zanj ne znam več najti pravega izraza) ob še en objekt: »PENDE«. Samo za glavo se lahko primeš, kaj vse smo izgubili na Rabu.

Toda pri moji veri, tem ljudem, ki so zapravili »PENDE«, ne bomo postavili vikenda na Svetini!

Kaj pa pravilnik o letovanju? Pravzaprav je pravilnik v redu, le 13. člen, ki navaja število točk za letovanje, bo potrebno v najkrajšem času »življenjsko« popraviti. Pa pojdimo po vrsti:

1. Čas, ko prijavitelj ni koristil počitniških kapacitet:

- preteklo leto ni letoval	10 točk
- dve leti ni letoval	15 točk
- več kot dve leti ni letoval	20 točk

nekateri mlajši še nikoli niso letovali, pa vseeno ne pridejo v ožji izbor. Rajši bi za vsako leto, ko ne letuješ, dobil 1 točko, za dve leti 2 točki itd.

2. Število delovnih let:

- za vsako leto skupne delovne dobe	1 točka
- za zaposlenega zakonca v DO ŽŠ	10 točk

Za delovno dobo se strinjam, ne morem pa se strinjati in se nikoli ne bom, da je lahko žena ali mož, ki delata v železarni 25 ali 30 let, vreden zares le 10 točk. Midva z ženo, ki delava v železarni, imava možnost letovanja samo preko železarne, torej nimava možnosti letovanja drugje, medtem ko drugi zakonci to imajo, če so zaposleni v različnih podjetjih. Če bi bilo realno in pošteno, se bi tudi zakoncu, zaposlenemu v ŽŠ, morala priznati delovna doba. Če ima iste dolžnosti, mora imeti tudi iste pravice. Verjetno bi se komu zdelo smešno, če bi eden od zakoncev delal samo 4 ure na dan, češ saj jih »oni drugi« dela 8.

3. Pogoji dela:

- od 4-6	5 točk
----------	--------

Smešna odločitev!

Veliko nas je v obratih, ki imajo I, II, ali III. grupo, vendar nimamo niti plačane grupe, niti 5 točk »za na morje«, pa kljub temu delamo pod isto streho in v istih pogojih kot tisti s IV. grupo, le z uteho, da je v železarni pač tak način nagrajevanja in vrednotenja dela.

4. Število družinskih članov:

- 2-članska družina	5 točk
- 3-članska družina	10 točk
- 4-članska družina	15 točk
- 5-članska družina	20 točk

To točko lahko imenujemo »točka za ŠPEKULANTE«. Koliko mam, atov, starih mam in tet je na ta račun prijavljenih. Veliko teh »ožjih članov« železarne od znotraj še videli niso, pa so deležni dopusta na Rabu. Veliko je tudi primerov, ko ravno dan pred odhodom na dopust ti »ožji« člani nenadoma »zbolijo«, točke pa seveda kljub temu ostanejo. So tudi primeri, ko niti pri dveh zaposlenih zakoncih v železarni ne prideš v seznam na oddih na Rabu. Dejstvo pri vsem tem je, da ne glede ali imaš enega ali pet otrok, mora biti zagotovljena streha nad glavo in tu TOČKOVA-NJA NE SME BITI! (Tudi komisiji bi olajšali delo).

5. Udeležba v NOB:

- za vsako leto udeležbe v NOB	2 točki
--------------------------------	---------

Tu ne vidim nič spornega.

In zaključek:

Prihodnje leto bo potrebno formirati podkomisijo, ki bo razporejala nerazporejene (tu mislim na RAB). Letos je bilo v vsaki dekadi samo nekaj tistih, ki so bili prvotno »dokončno« razporejeni, drugi pa so bili razporejeni naknadno; verjetno samo na osnovi lepih obrazov, brez zadostnega števila skupnih točk. Tudi ti naknadni dopustniki niso bili nikjer objavljeni in ni bilo možnih pritožb. Tako sem slučajno iz pogovora zasledil, da so letovali tudi s po pet točkami manj, kot sva jih zbrala midva z ženo. Samo, žal, midva za te proste kapacitete nisva vedela in tako se seveda nisva imela možnosti naknadno prijaviti.

Potrebno po podpreti pobudo IO sindikata ŽŠ, ki se zavzema za plačilo pogojev dela od 1-6. Menim, da se morajo ti pogoji realno ovrednotiti. Res je bila podana tudi kritika s strani IO sindikata ŽŠ, da se rangirani odnosi rušijo. Saj ni čudno, ko pa je za enako delo (ponavljam: enako delo) razlika tudi od 2-3 range. Kar pa je še najbolj žalostno, da strokovna služba in usklajevalna komisija »NE MORE« uskladiti nekaj rangov več kot v enem letu).

Pa še na kratko o delitvi regresa za dopust:

Železarna je precej solidarna pri delitvi regresa. Sicer ne gre tu za velike vsote, pa vendar. Sosedov Janez je svoji Micki prinesel »zaslužen« regres, čeprav je sama sramežljivo priznala, da železarne še od zunaj ni videla, kaj šele od znotraj. Nekaj časa sem godrnjal, pa me je sodelavec Mujo, oče šestih otrok, potolažil in dejal, da je to kar v redu.

EC-KO

Objavljamo članek o letovanju, ki je kritičen, pa vendar tako razmišljajo mnogi naši sodelavci: Prav gotovo se bodo v dogovor nanj oglasile strokovne službe.

Urednik

TEKMOVANJE V STRELJANJU Z MK PUŠKO V POČASTITEV KRAJEVNEGA PRAZNIKA ŠTOR

V počastitev krajevnega praznika Štor je KO ZRVS v sodelovanju s strelsko družino Kovinar pripravila tekmovanje v streljanju z MK puško.

Prijavljenih je bilo deset tričlanskih ekip.

Organizatorji so kot nagrade za tri prvouvrščene ekipe podelili priznanja, za tri najboljše posameznike pa lepa knjižna darila.

Vsak tekmovalc je imel na razpolago 12 strelcev, od katerih je 10 štel za uvrstitev.

REZULTATI EKIP:

I. MEHANSKA OBDELAVA – II. EKIPA	216 krogov
1. Mate Topić	76 krogov
2. Ivo Grajžl	71 krogov
3. Silvo Jazbinšek	69 krogov

II. LIVARNA I	210 krogov
1. Zlatko Crnić	74 krogov
2. Vili Dečman	73 krogov
3. Franc Arih	59 krogov

III. VALJARNA II	209 krogov
1. Stanko Lah	75 krogov
2. Daniel Bračko	75 krogov
3. Robert Meze	59 krogov

IV. ENERGETIKA	197 krogov
1. Srečko Kranjc	72 krogov

V. MEHANSKA OBDELAVA – I. EKIPA	188 krogov
1. Zdravko Šeliga	67 krogov

VI. ZRVS ŠTORE – II. EKIPA	165 krogov
1. Ivan Štor	62 krogov

VII. JEKLARNA – I. EKIPA	150 krogov	10. NAJBOLJŠIH KOV:	
--------------------------	------------	---------------------	--

1. Franc Plahuta	63 krogov
------------------	-----------

VIII. JEKLARNA – II. EKIPA	141 krogov
----------------------------	------------

1. Roman Grabner	59 krogov
------------------	-----------

IX. ZRVS ŠTORE – I. EKIPA	132 krogov
---------------------------	------------

1. Roman Zapušek	57 krogov
------------------	-----------

X. OSNOVNA ŠOLA – ŠTORE (PIONIRJI)	76 krogov
------------------------------------	-----------

1. Jože šelih	42 krogov
---------------	-----------

1. Mate Topić	76 krogov
---------------	-----------

2. Stanko Lah	75 krogov
---------------	-----------

3. Daniel Bračko	75 krogov
------------------	-----------

4. Zlatko Crnić	74 krogov
-----------------	-----------

5. Vili Dečman	73 krogov
----------------	-----------

6. Srečko Krajnc	72 krogov
------------------	-----------

7. Ivo Grajžl	71 krogov
---------------	-----------

8. Silvo Jazbinšek	69 krogov
--------------------	-----------

9. Zdravko Šeliga	67 krogov
-------------------	-----------

10. Drago Gajšek	67 krogov
------------------	-----------

Tekmovanje sta vodila tov. Boris Malec in tov. Vili Dečman tako kot je treba: varno, rutinsko in tekoče.

Josip ČAGALJ

Popravek: V prejšnji številki ŽELEZARJA je v članku: Otvoritev, ceste v Laško vas izmed nagrajenecv pomotoma izpadel tov. Karlovčec Bojan

ŠTORSKI ŽELEZAR – glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE – izhaja 2-krat mesečno – Uredniški odbor: Tomažin Ana, Verbič Stane, Kragelj Jože, Marolt Boris, Kocman Vojko, Renčelj Vlado, Grosek Rajko – odgovorni in glavni urednik Pungartnik Oto. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (Št. 421 – 1/72 z dne 20. 2. 1974) – tisk Aero Celje – TOZD Grafika – rokopolisov ne vračamo.